

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Materiał opracowany przez LGD Partnerstwo
Ducha Gór. Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.4 Wsparcie na rzecz
kosztów bieżących i aktywizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Szkolenie dla wnioskodawców Konceptje Smart Village

w ramach PROW 2014-2020

listopad 2023 r.

Szkolenia

w zakresie

koncepcji Smart Village

Szkolenia odbędą się:

- 06.11.2023 (poniedziałek)**
godz. 13:00
Urząd Gminy w Mystakowicach, II piętro, sala konferencyjna, ul. Szkolna 5, Mystakowice
- 07.11.2023 (wtorek)**
godz. 14:00
Gminna Biblioteka Publiczna, ul. 1 Maja 25, Janowice Wielkie
- 08.11.2023 (środa)**
godz. 10:00
Centrum Aktywności Społecznej, I piętro, sala konferencyjna, ul. Żołnierska 13, Podgórzyn
- 08.11.2023 (środa)**
godz. 14:00
Urząd Miejski w Szklarskiej Porębie, parter sala nr 2, ul. Granitowa 2, Szklarska Poręba
- 09.11.2023 (czwartek)**
godz. 13:00
Biuro LGD Partnerstwo Ducha Gór, ul. 1 Maja 9 lok. 2, Kowary
- 10.11.2023 (piątek)**
godz. 13:00
Urząd Miasta w Piechowicach, parter, sala konferencyjna, ul. Kryształowa 49, Piechowice

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Materiał opracowany przez LGD Partnerstwo Ducha Gór. Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

INTELiGENTNA

WIOSKA!

KONKURS SV (w formie grantu LGD)

- Link do konkursu: <https://www.duchgor.org/index.php/konkursy-prow-2014-20/2219-ogloszenie-o-naborze-wnioskow-smart-villages.html>
- **Opracowanie 5 koncepcji Smart Village w LGD Partnerstwo Ducha Gór**
- **Termin składania wniosków: 25.10.2023 r. – 24.11.2023 r.**
- **Termin realizacji operacji:** Operację zrealizować należy **w terminie do 31.05.2024 r.** od dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy pomiędzy LGD a grantobiorcą.
- Kwota dofinansowania: **4000 zł na 1 koncepcję**
- **Wnioskodawca: NGO (ale nie LGD)**

W warsztatach w 2022 r. w ramach konsultacji społecznych wzięły udział następujące gminy/miejscowości:

Mysłakowice

Podgórzyn

Kowary

Janowice Wielkie

Piechowice

Mamy materiał i wypracowane podczas warsztatu propozycje, co może być pomocne w pracach nad koncepcjami w 2023 r.

Inteligentne wioski / Smart Villages

Inteligentne wioski to społeczności na obszarach wiejskich, które wykorzystują innowacyjne rozwiązania w celu doskonalenia odporności na zmiany, opierając się na swoich lokalnych mocnych stronach i korzystnych zewnętrznych uwarunkowaniach.

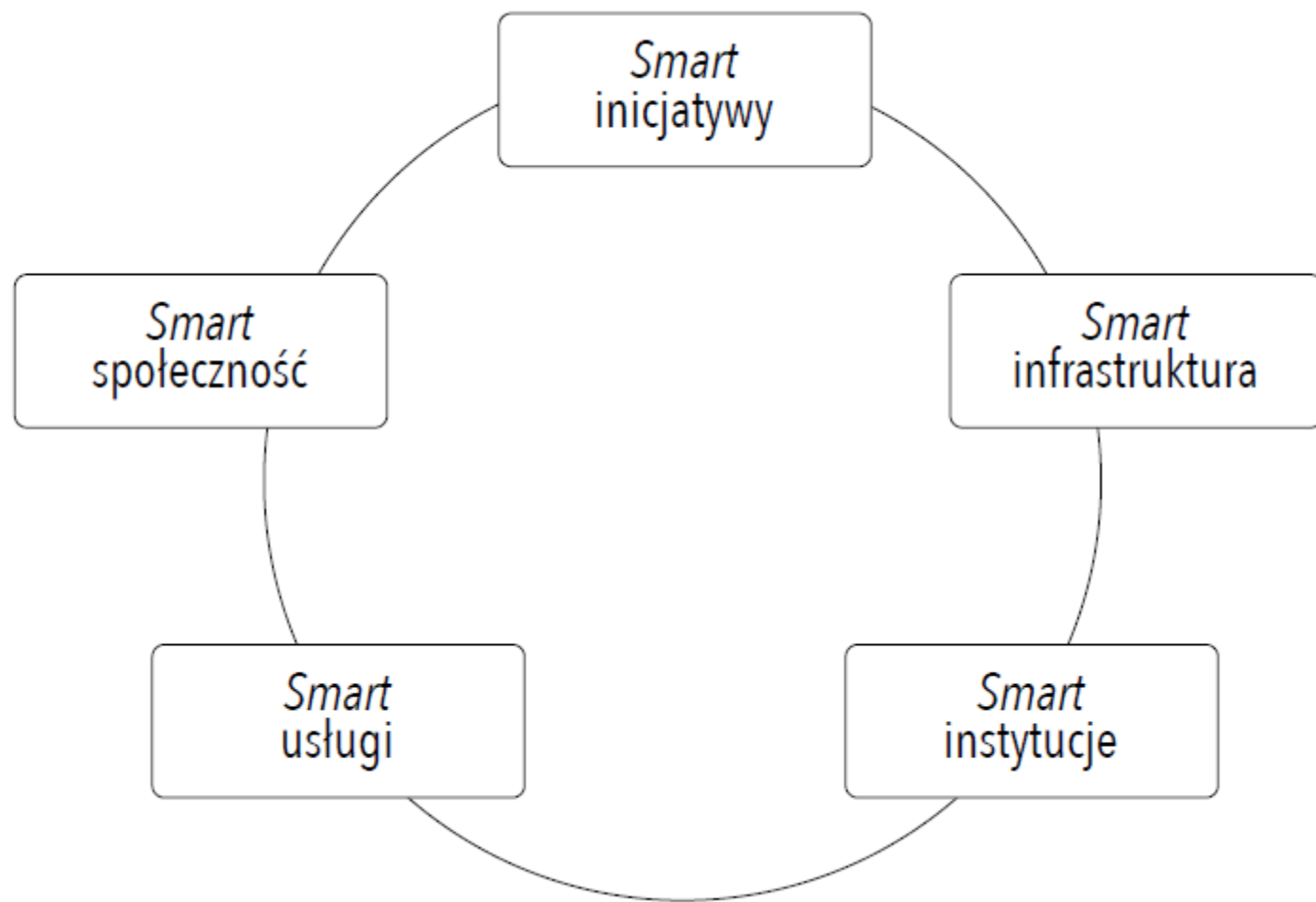
- Opierają się na partycypacyjnym podejściu w formułowaniu i wdrażaniu swoich strategii, zmierzających do poprawy **ekonomicznych, społecznych i środowiskowych uwarunkowań, w szczególności poprzez wykorzystanie rozwiązań, które oferują technologie cyfrowe.**
- Inteligentne wioski czerpią korzyści ze współpracy i sojuszy z innymi wspólnotami i aktorami działającymi na wiejskich i miejskich obszarach. Zainicjowanie i wdrożenie strategii inteligentnych wiosek może wykorzystywać istniejące inicjatywy i finansowanie z różnorodnych źródeł publicznych i prywatnych.

- Ważnym momentem dla rozwoju koncepcji Smart Villages w Unii Europejskiej stało się ogłoszenie w 2016 r. deklaracji pt. Lepsze życie na obszarach wiejskich (**UE, 2016**) (potocznie zwanej **Deklaracją z Cork 2.0**).
- Dokument był efektem spotkania kilkuset uczestników Europejskiej Konferencji w sprawie Rozwoju Obszarów Wiejskich **w irlandzkim Cork**, w trakcie której wypracowywano kierunki rozwoju obszarów wiejskich i polityki rolnej UE.
- W jednym z punktów deklaracji podkreślono, że szczególną uwagę należy zwrócić na **pokonanie przepaści cyfrowej i rozwijanie możliwości, jakie oferuje lepsza jakość sieci połączeń i cyfryzacja na obszarach wiejskich**.
- W 2017 r. Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (European Network for Rural Development, ENRD) zaproponowała Działania UE na rzecz inteligentnych wiosek. W opracowaniu zdefiniowano wstępnie pojęcie smart villages rozumiane jako: „Wsie (społeczności lokalne, regiony), które wykorzystują technologie cyfrowe i innowacje w swoim codziennym życiu, poprawiając w ten sposób jego jakość, polepszając standard usług publicznych i lepiej wykorzystując zasoby lokalne”.

- W Polsce dzięki m.in. Instytutowi Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk od kilku lat prowadzone są badania dotyczące kreowania inteligentnych wiosek. **IRWIR PAN jest też głównym organizatorem konkursu „Moja SMART wieś”, w którym nagradzane są najciekawsze inicjatywy na obszarach wiejskich realizowane według założeń Smart Villages.** Podejście jest nowe ale idea wywodzi się z realizowanych już w przeszłości różnych inicjatyw wspierających/kreujących lokalny rozwój na obszarach wiejskich w oparciu o partycypację mieszkańców i podmiotów w danej wsi, regionie.
- **Jest raczej pewne, że idea inteligentnych wiosek będzie się rozwijać.** W jakim kierunku, nietrudno to sobie – w sensie ogólnym – wyobrazić. Natomiast co do szczegółów, to będzie to zależało od lokalnych społeczności chcących zaspokoić swoje potrzeby, oczekiwania i aspiracje wykorzystując innowacyjne rozwiązania, a także od wypracowanych mechanizmów wsparcia dla lokalnych inicjatyw.
- **Z całą pewnością ważną rolę odegrają w kształtowaniu kierunków rozwoju idei Smart Villages Lokalne Grupy Działania** posiadające ugruntowaną pozycję na wsi.

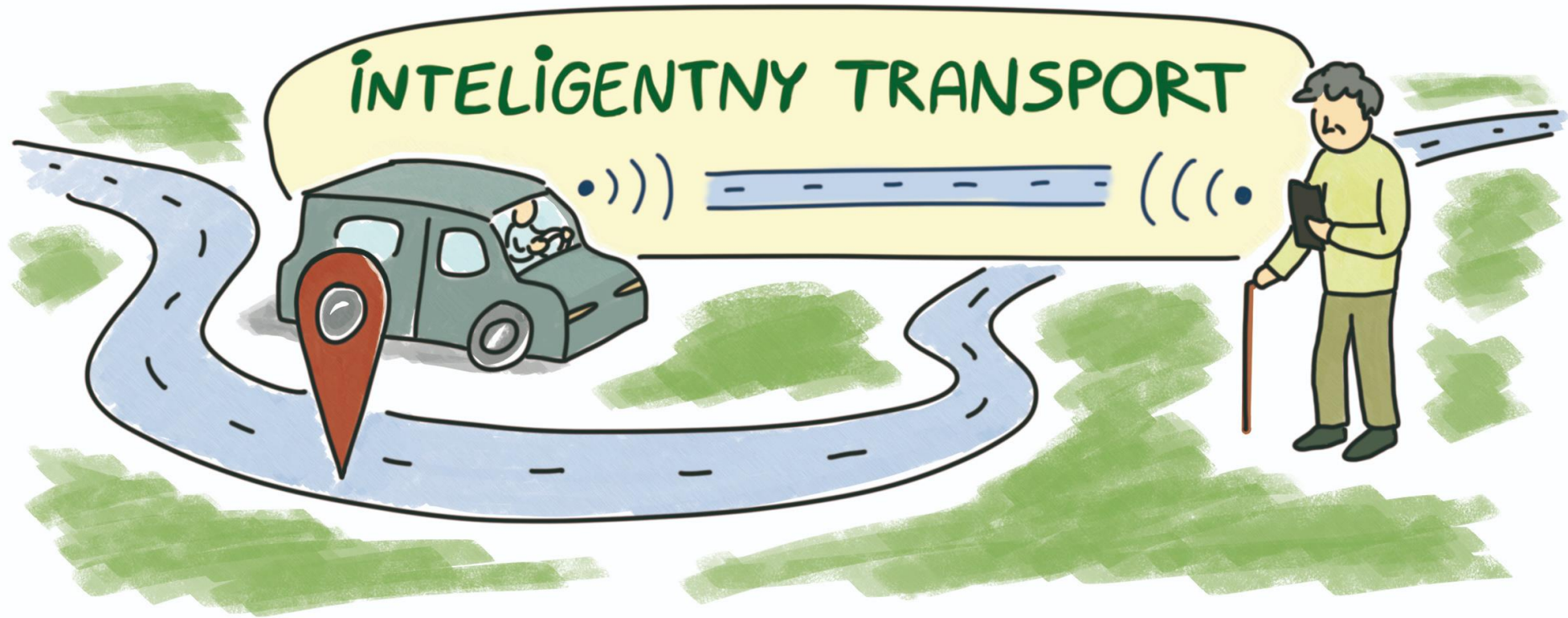
- Inteligentne wsie należy rozumieć jako **społeczności, które nie chcą biernie czekać na nadejście zmian.**
- **Inteligentne wsie to obszary i społeczności wiejskie, które wykorzystują swoje istniejące mocne strony i zasoby, a także nowe możliwości,** aby osiągać wartość dodaną, i w ramach których nowe sieci ulepszone są dzięki cyfrowym technologiom komunikacyjnym, innowacjom i lepszemu wykorzystaniu wiedzy na rzecz mieszkańców.
- **W inteligentnych wsiach kluczowe znaczenie mają ludzie,** którzy podejmują inicjatywę w celu znalezienia rozwiązań praktycznych.
- **„Inteligentny” oznacza korzystający z technologii cyfrowych** wtedy, gdy jest to stosowne, a nie ze względu na modę.
- **„Inteligentny” oznacza myślący nie tylko o samej wsi.** Niektóre inicjatywy mają miejsce na poziomie wsi, lecz wiele dotyczy okolicznych terenów wiejskich, grup wsi, małych miejscowości i powiązań z miastami.
- **„Inteligentny” oznacza budujący nowe formy współpracy i sojuszy:** między rolnikami i pozostałymi podmiotami na obszarach wiejskich; między gminami; między sektorem prywatnym i społeczeństwem obywatelskim; w ramach podejścia oddolnego i odgórnego.
- **„Inteligentny” oznacza myślący samodzielnie.** Nie istnieje standardowy model ani standardowe rozwiązanie w przypadku inteligentnych wsi – kluczowe znaczenie mają społeczności lokalne wykorzystujące miejscowe zasoby, korzystające z najlepszej dostępnej wiedzy i podejmujące inicjatywę.

**ZDALNE
UCZENIE SIĘ**

INTELIĞENTNY TRANSPORT

SZTUCZNA INTELIGENCJA

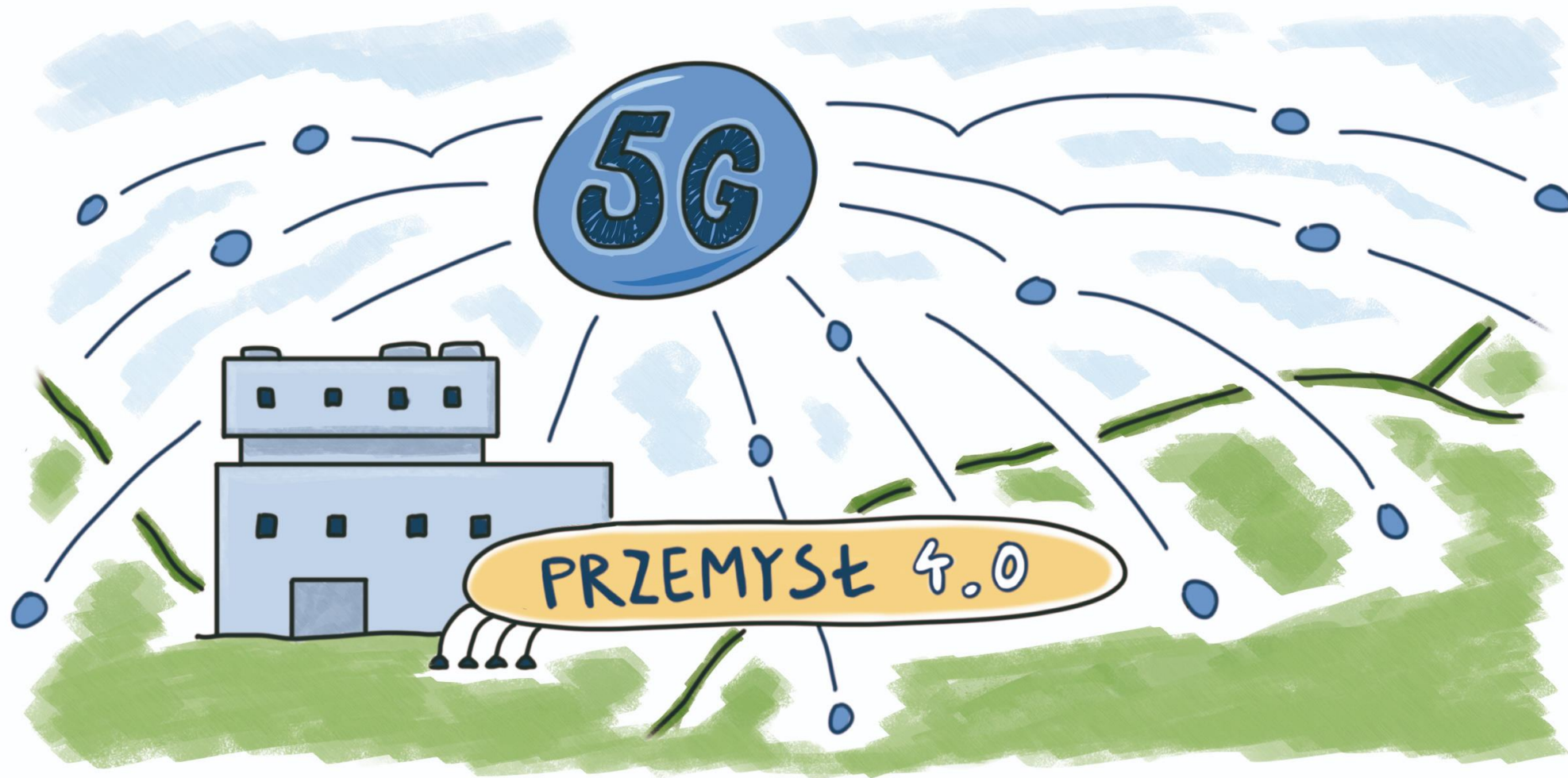

ROZSZERZONA
RZECZYWISTOŚĆ

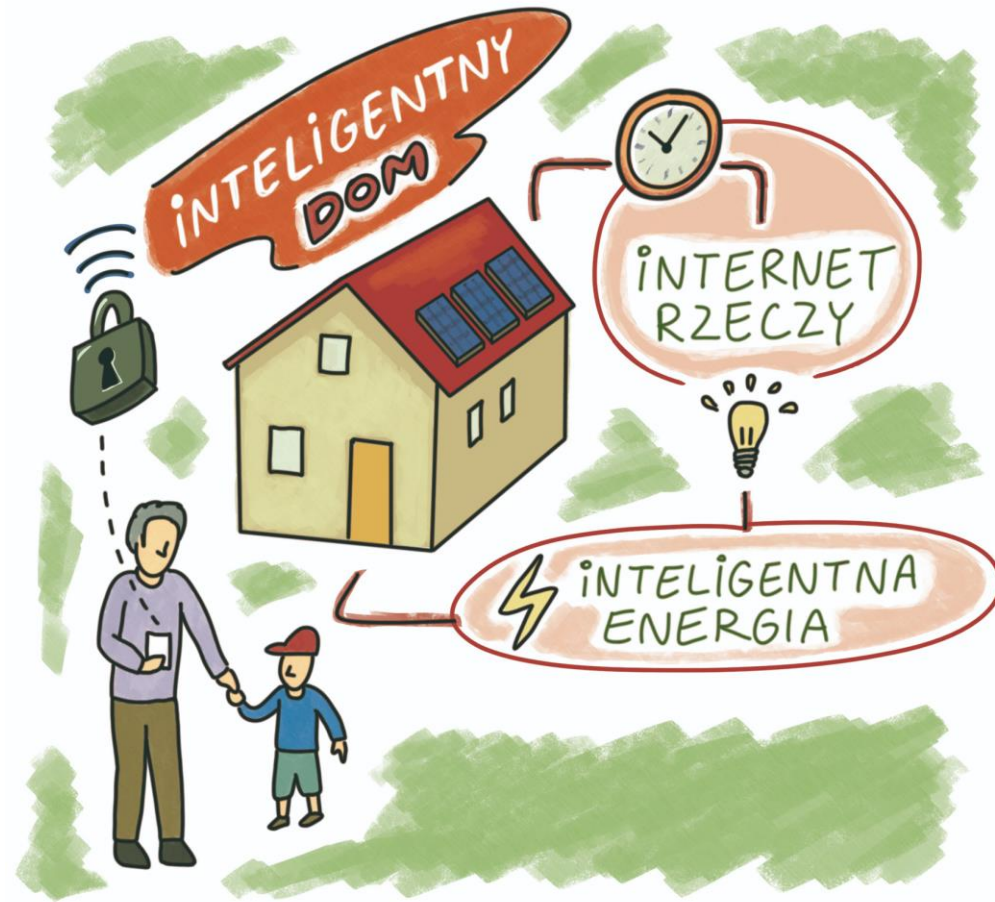

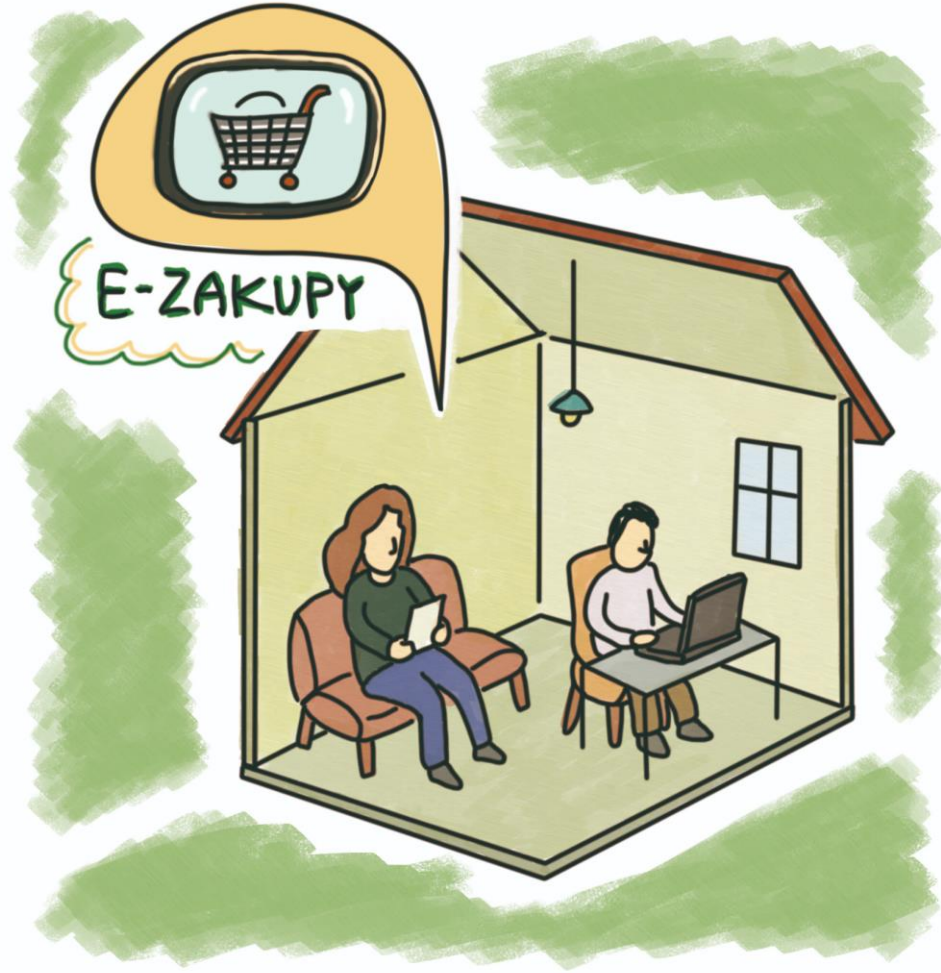

PRACA
ZDALNA

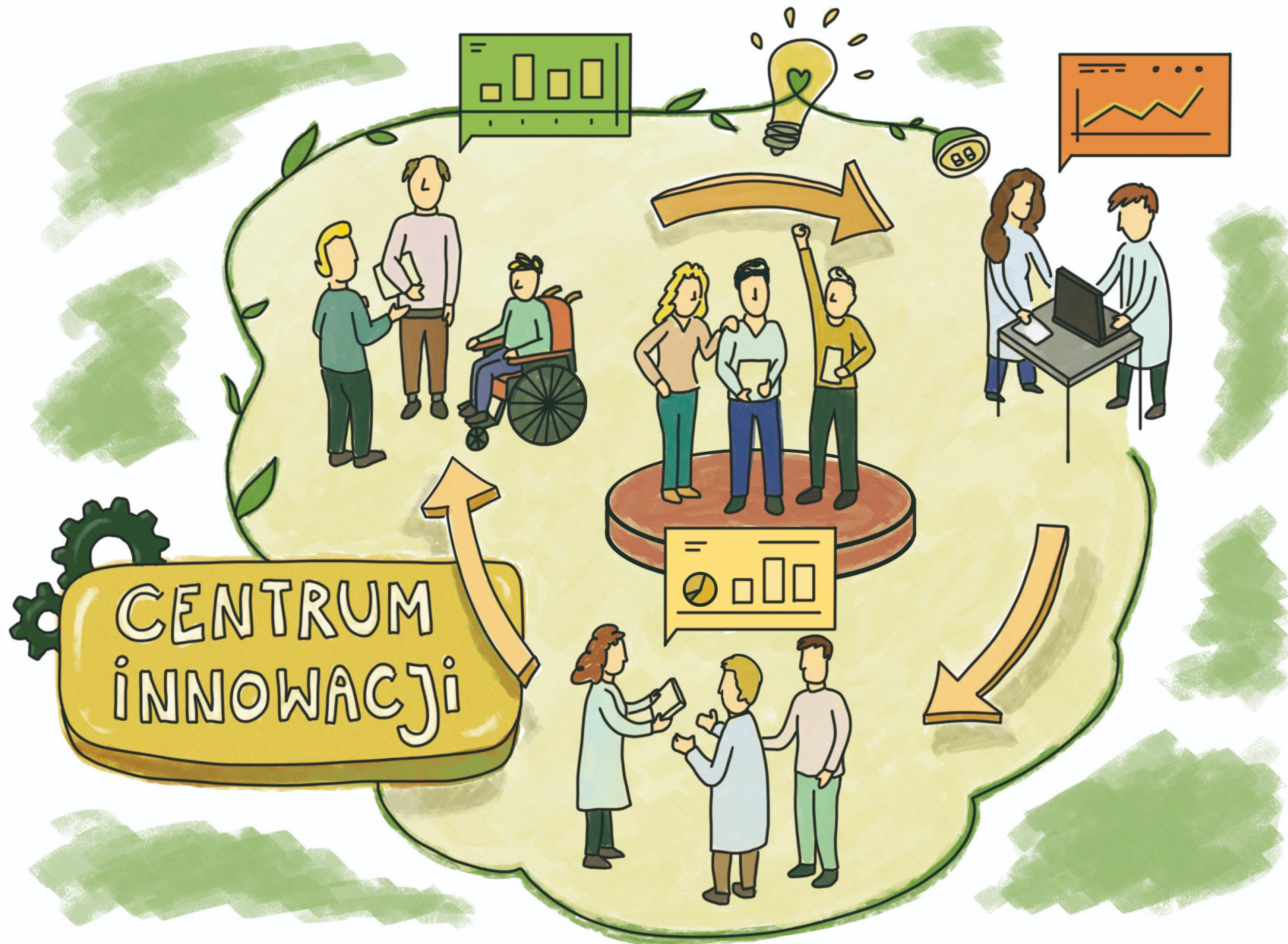

E-ZAKUPY

CHMURA DANYCH

WARUNKI SV

- Mieszkańcy mają możliwość ubiegania się o wsparcie na przygotowanie koncepcji SV z wykorzystaniem projektów grantowych za pośrednictwem LGD;

- Kwota wsparcia na przygotowanie jednej koncepcji: 4000 PLN
- dla miejscowości do 20 tys. mieszkańców (lub kilku miejscowości, których łączna liczba mieszkańców nie przekracza 20 tys. mieszkańców)

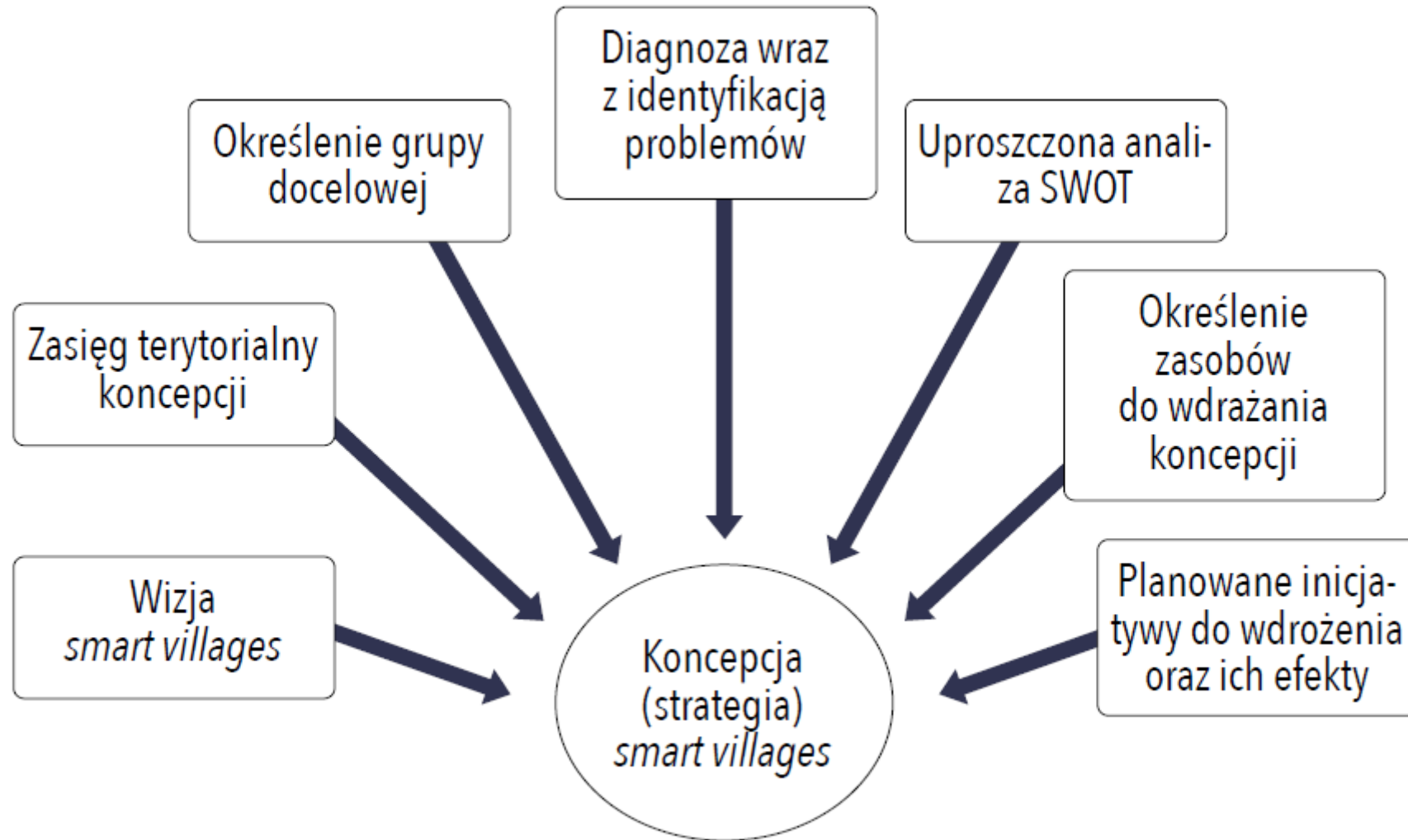
Celem stworzenia koncepcji SV jest wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu.

Rozwiązania te będą:

1. uwzględniać użycie **technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych** lub lepsze wykorzystanie wiedzy,
2. **wykazywać** korzyść dla lokalnej społeczności, w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, **poszanowania środowiska i klimatu**, problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej ilości miejsc pracy, przepaści cyfrowej.

PROW 2014-2020: Co powinna zawierać koncepcja SV?

PROW 2014-2020: Co powinna zawierać koncepcja SV?

- Wizję zrównoważonego rozwoju obszaru, który będzie objęty koncepcją. Koncepcja powinna prowadzić do zapewnienia trwałości projektów nią objętych (poprzez rozwój, skalę działania, skalę oddziaływania czy odporność na zmieniające się warunki - kompleksowość wizji zrównoważonego rozwoju)
- opracowanie listy projektów, które składać się będą na realizację koncepcji SV, zawierających komponent cyfrowy lub środowiskowy lub klimatyczny.
  - Co najmniej szacunkowy kosztorys poszczególnych projektów
  - Źródła finansowania tych projektów (o ile zostały zdiagnozowane)
  - Wykorzystanie zasobów: ludzkich i lokalnych
  - Przedstawienie kompleksowości projektów i efekt skali projektowej (powiązania i relacje pomiędzy poszczególnymi projektami – realizacja jednego projektu może oddziaływać pozytywnie na rozwój innych realizowanych projektów i stworzyć szansę na realizację kolejnych projektów lub etapów w projektach już realizowanych)
  - Przedstawienie w jaki sposób projekty będą zapewniać rozwój miejscowości/obszaru.
- Przedstawienie projektów już zrealizowanych, które wpisują się w koncepcję SV, a są ważnymi elementami składającymi się na wizję zrównoważonego rozwoju obszaru

Wymagania przy wyborze grantobiorców

- Grant na przygotowanie koncepcji SV obejmującej dany obszar w okresie realizacji Programu **przysługuje tylko raz**
- Dany obszar może być objęty **tylko jedną koncepcją SV**
- grant na przygotowanie tych koncepcji może być udzielony grantobiorcy z obszaru objętego tą koncepcją, który zrealizuje **zadanie w partnerstwie z co najmniej jednym podmiotem z tego obszaru**

CO JEST OBECNIE DO ZROBIENIA WS KONKURSU SV?

- 1. Grupa kilku podmiotów/osób, która będzie pracować na SV.**
- 2. Wybór lidera i kto złoży wniosek. NGO**
- 3. Złożenie wniosku o dofinansowania na grant 4000 zł.**
- 4. Ocena i wybór przez LGD/podpisanie umowy.**
- 5. Opracowanie koncepcji w 2024 r. do 31.05.2024.**
- 6. Złożenie wniosku o rozliczenie do 31.05.2024.**

Kolejnym etapem **po stworzeniu koncepcji SV jest proces realizacji projektów w ramach tej koncepcji.**

1. Realizacja operacji/projektów zawartych w koncepcji SV może mieć miejsce np. **w ramach operacji realizowanych w LSR** (preferencje w konkursach na operacje wynikające z koncepcji SV w obecnym okresie, ale również w ramach Planu Strategicznego).
2. Kluczem jest jednak poszukiwanie **innych źródeł finansowania.**
3. **Koncepcja SV może być aktualizowana.**

Koncepcje SV mogą z czasem ulegać zmianom. Niektóre potrzeby/problemy/rozwiązania mogą z czasem stawać się nieaktualne i dlatego realizacja konkretnego projektu nie będzie możliwa albo możliwa w zmienionym kształcie. Z drugiej strony mogą pojawić się nowe potrzeby i nowe pomysły na ich rozwiązanie.

**Infrastruktura na obszarach wiejskich
w Planie Strategicznym
WPR 2021-27**

- weryfikacja wniosków (projektów) będzie miała charakter dwuetapowy (regionalny oraz krajowy). Kilka najlepszych projektów SV z każdego województwa zostanie przekazanych do oceny na poziomie krajowym (projekty te zostaną ocenione również przez panel ekspertów)
- preferencje dla „dojrzałych” koncepcji (systemowo, kompleksowo odpowiadających na zdiagnozowane wcześniej potrzeby społeczności lokalnej)
- beneficjentami będą gminy
- do 20 tys. mieszkańców (jedna lub więcej miejscowości)
- kwota pomocy: 2 000 000 - 15 000 000 zł
- intensywność pomocy: do 75%
- do konkursu będą mogły przystąpić również takie koncepcje, które nie zostały opracowane z wykorzystaniem środków LSR w ramach wsparcia przygotowawczego, jednak koncepcje te będą musiały spełniać ramy jakościowe/wymogi tożsame do tych sfinansowanych z LSR (dodatkowa weryfikacja koncepcji)

W ramach interwencji pn. Infrastruktura na obszarach wiejskich PS WPR 2023-2027 wsparcie może obejmować:

- systemy zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi w tym ich retencji,
- systemy indywidualnego oczyszczania ścieków,
- ukształtowanie przestrzeni publicznej uwzględniających przeciwdziałanie zmianom klimatu,

LINKI DO MATERIAŁÓW O SV

<https://ksow.pl/aktualnosc/smart-village-wczoraj-i-dzis-cykl-szkolen>

<http://www.irwirpan.waw.pl/805/publikacje/koncepcja-smart-villages-przyklady-z-polski>

https://www.researchgate.net/publication/354778065_Koncepcja_smart_villages_Przyklady_z_Polski

<https://smartwies.pl/>

<http://www.irwirpan.waw.pl/794/wydarzenia/gala-wreczenia-nagrod-w-ii-konkursie-moja-smart-wies-idea-i-fakt>

<https://www.youtube.com/watch?v=-3T6GqO5sCM>

<https://www.facebook.com/ostajanatura>

<https://ksow.pl/aktualnosc/trzecia-edycja-labmodules>

<https://ksow.pl/aktualnosc/smart-village-wczoraj-i-dzis-cykl-szkolen>

smart.irwirpan.waw.pl

<http://www.irwirpan.waw.pl/794/wydarzenia/gala-wreczenia-nagrod-w-ii-konkursie-moja-smart-wies-idea-i-fakt>

Przykłady z Polski i świata

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Instytucja odpowiedzialna za treść: Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk

SŁAWOMIR KALINOWSKI   ŁUKASZ KOMOROWSKI   ANNA ROSA

KONCEPCJA SMART VILLAGES PRZYKŁADY Z POLSKI

IRWIR PAN

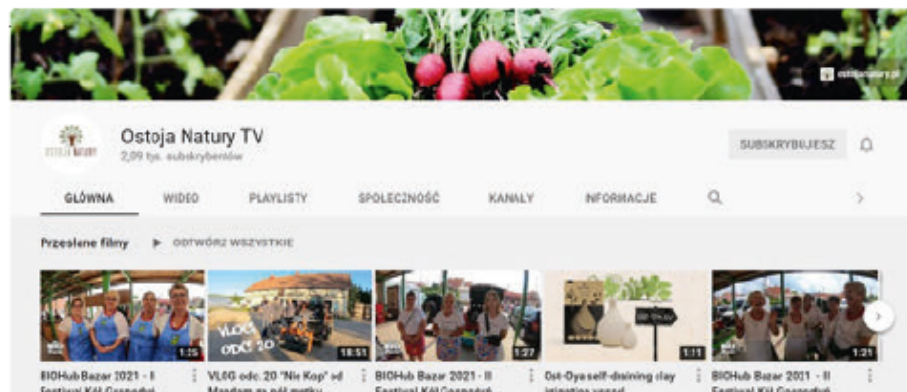
2.4.6. Gmina Olsztynek

Gmina miejsko-wiejska Olsztynek zlokalizowana jest w powiecie olsztyńskim, w województwie warmińsko-mazurskim. Jest przecięta przez drogi ekspresowe S7 i S51, co sprawia, że dojazd do Olsztyna zajmuje ok. pół godziny. Liczba mieszkańców gminy wyniosła w 2019 r. 13,7 tys., w tym 6,2 tys. na terenach wiejskich. Od 1995 r. liczba ludności w gminie pozostaje na tym samym poziomie. Samorząd Olsztyńska składa się z 32 sołectw.

Badanym przedsięwzięciem jest działalność Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Ostoja Natury”, nazywanej Ostoją Wioską 3.0. Jej siedziba mieści się we wsi Tomaszyn (należącej do sołectwa Samagowo). Jest to bardzo mała miejscowość otoczona lasami, położona na północnym krańcu gminy. Składa się z zaledwie kilku gospodarstw i domów letniskowych. Tomaszyn jest jedną z 21 europejskich wsi objętych programem „Smart Rural 21”¹⁰.

Działania podejmowane w ramach spółdzielni wpisują się w szeroko pojęte ramy koncepcji *smart villages*, w tym także *smart agriculture* (inteligentne rolnictwo). Przedsięwzięcia opisane poniżej były w większości finansowane ze środków własnych spółdzielni i partnerów, choć coraz częściej włączane są fundusze publiczne (np. z PROW). Inicjatywy to m.in.:

- całoroczna produkcja żywności wysokiej jakości, w tym wykorzystywanie nowoczesnych technologii; w kategorii rolnictwa,
- działalność zgodna z ideą *waste-free* (zero odpadów), systemy nawadniania oparte na wodzie deszczowej, pasywna szklarnia, wykorzystanie paneli słonecznych i turbin wodnych; w kategorii działań prośrodowiskowych i energetyki,
- sprzedaż produktów poprzez krótkie łańcuchy dostaw; w kategorii rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji mieszkańców,
- działania informacyjne, kulturalne, rozrywkowe prowadzone za pomocą kanałów internetowych; w kategorii komunikacji.

Fotografia 2.26. Ostoja Natury TV – kanał informacyjny, edukacyjny, dokumentalny (na YouTube)
Źródło: Zrzut ze strony Ostoja Natury TV na YouTube.

Fotografia 2.27. Widok na gospodarstwo RSP „Ostoja Natury” w Tomaszynie
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.28. Ekologiczne uprawy w „Ostol Natury” w Tomaszynie
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.29. Uprawy w „Ostol Natury” z wykorzystaniem technologii No-Dig (Tomaszyn)
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.30. Tunel foliowy z zastosowaniem nowych technologii produkcji w „Ostol Natury” w Tomaszynie
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.31. Nawadnianie roślin za pomocą autorskiego systemu Ost-Oya w „Ostol Natury” w Tomaszynie
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.32. Drogowskaz do Bio Hub Bazaru otwartego w każdą niedzielę w Olsztynku
Źródło: Łukasz Komorowski.

2.4.7. Gmina Ryczywół

Gmina wiejska Ryczywół położona jest w powiecie obornickim, w województwie wielkopolskim. Do 1998 r. była częścią województwa pilskiego. Graniczy z gminami: Budzyń, Czarnków, Oborniki, Połajewo, Rogoźno. Powierzchnia gminy wynosi 154,54 km². Gmina składa się z 14 sołectw. Liczba mieszkańców w 2011 r. wyniosła niecałe 7,4 tys., w 2016 r. liczba ta wzrosła o ok. 50 osób, by w 2019 r. spaść do 7,3 tys. osób. Świadczy to o niewielkich procesach depopulacyjnych. 20,8% ludności to ludność przedprodukcyjna, a 17,8% – w wieku poprodukcyjnym. Gmina nie posiada jezior, co pozbawia ją (w stosunku do otaczających jednostek) szans na przyciągnięcie turystów. Niemal ¼ powierzchni gminy to lasy.

Badania pogłębione objęły inicjatywę hali widowiskowo-sportowej w Ryczywole, ale również działania powiązane, np. tor rowerowy (pumptrack) i stację naprawy rowerów. Część mieszkańców zwracało uwagę, że miejscowość stanowi sypialnię dla Poznania i Wągrowca, chociaż od pierwszej miejscowości dzieli ją odległość ok. 60 km, a młodzi mieszkańcy uciekają z niej do większych miast. Sama inicjatywa może nie miała być czynnikiem zachęcającym do pozostawiania ludzi młodych w Ryczywole, ale bardziej pokazywać, „że życie na prowincji może być jakością, a nie wstydem” (wypowiedź jednej z respondentek). Inicjatorem inwestycji była ówczesna wójt – pani Renata Gembiak-Binkiewicz oraz przewodniczący Rady Gminy Michał Bogacz. Ich celem było stworzenie hali sportowej z prawdziwego zdarzenia, tak by mieszkańcy byli z niej dumni. Hala widowiskowo-sportowa powstała przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska (ponad 1,8 mln zł preferencyjnej pożyczki) oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki (3,5 mln zł). Hala widowiskowo-sportowa ma wiele ekologicznych i technologicznych rozwiązań: gruntowy wymiennik ciepła, pełną rekuperację odzyskującą ciepło ze zużytego powietrza, żaluzje zewnętrzne reagujące samoistnie na poziom nasłonecznienia, mieszalnik wody użytkowej optymalizujący zużycie energii. Dodatkowo hala obudowana jest półmetrową warstwą specjalistycznego, szarego styropianu zapobiegającego utracie ciepła zimą i nadmiernemu nagrzewaniu latem. Ogrzewana jest kotłem na biomasę, a do ogrzania 2000 m³ budynku wystarcza tyle peletu, co na dwa małe domki jednorodzinne. Światło w hali jest tylko LED, a na korytarzach, w szatniach i w pomieszczeniach sanitarnych włącza się dzięki czujnikom ruchu. W hali zaprojektowano od strony południa energooszczędne, duże okna, a od północy – małe.

Z hali sportowej korzystają mieszkańcy bez względu na wiek, a zajęcia są prowadzone niemal przez cały dzień. Jednocześnie może odbywać się do kilku sekcji, co wynika z możliwości dzielenia hali na niezależne części. Hala wyposażona jest w reżyserkę i rozwijaną matę zapobiegającą zniszczeniu podłogi, żeby mogła służyć do innych celów niż sportowe. Wartością hali jest możliwość aktywizacji dużej grupy mieszkańców, a także integracji. Hala ma pomieszczenia konferencyjne, gdzie odbywają się różne spotkania – towarzyskie i oficjalne.

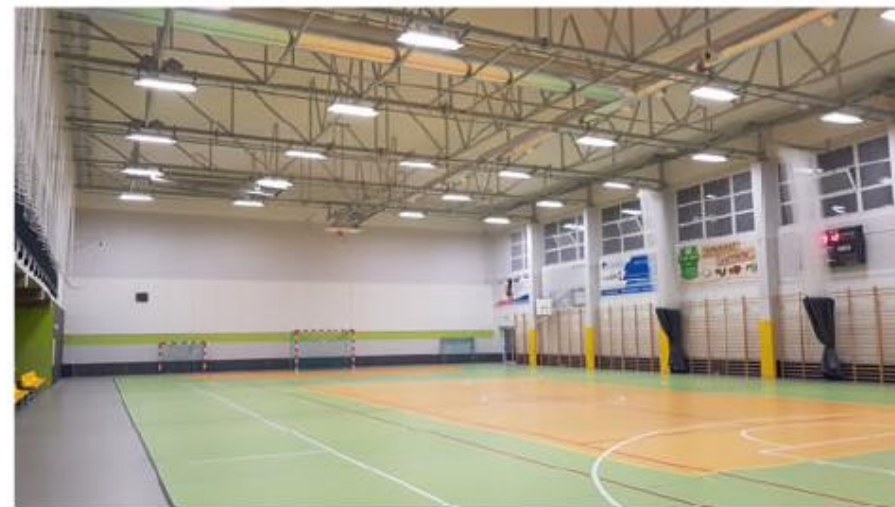
Oprócz hali wybudowano pumptrack dla rowerów i stację ich naprawy. Za ważny aspekt działań i uznanie, że jest to wieś smart, można przyjąć duże zaangażowanie sto-

warzyszeń, w tym Czynniki Rodzinni, AleBabki i KGW Pasjonatki. Inicjatorka projektu uważa, że takich w gminie jest około 40. W samym Ryczywole jest nieco ponad 2 tys. mieszkańców, a jak wynika z obserwacji – posiadają oni jedną z najnowocześniejszych hal widowiskowo-sportowych w Polsce.

Fotografia 2.33. Hala widowiskowo-sportowa w Ryczywole

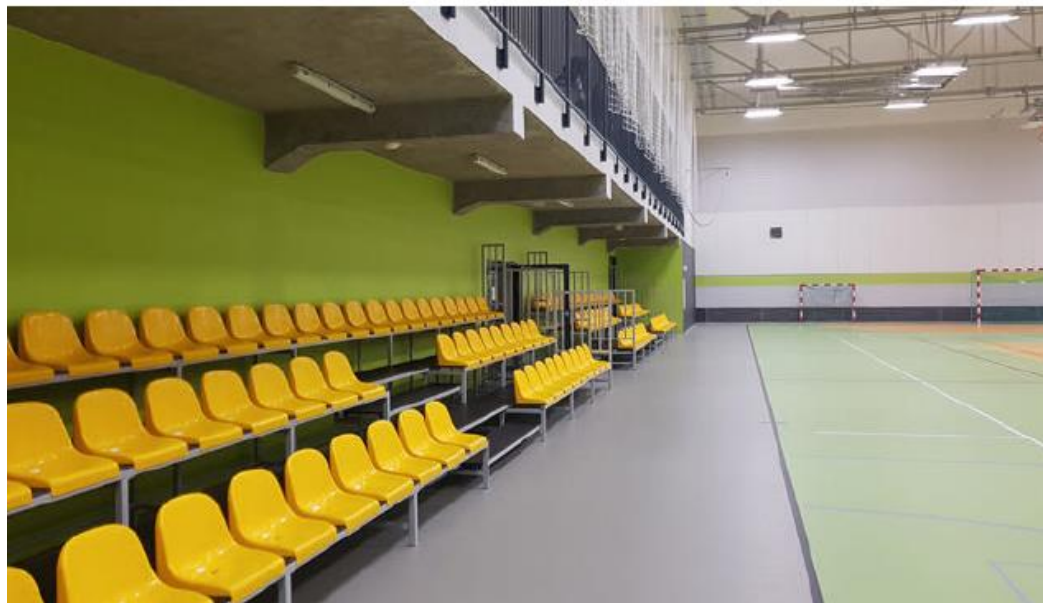
Źródło: Sławomir Kalinowski.

Fotografia 2.34. Hala widowiskowo-sportowa w Ryczywole

Źródło: Sławomir Kalinowski.

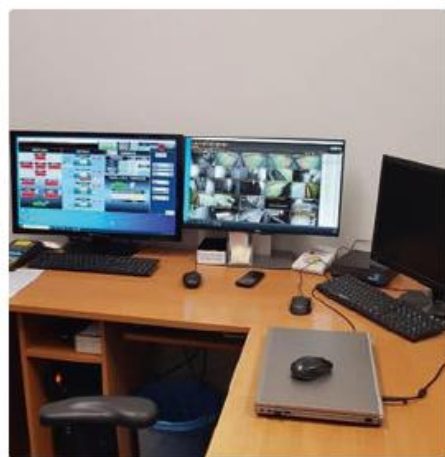

Fotografia 2.35. Hala widowiskowo-sportowa w Ryczywole
Źródło: Sławomir Kalinowski.

Fotografia 2.36. System rekuperacji hali w Ryczywole
Źródło: Sławomir Kalinowski.

Fotografia 2.37. Centrum zarządzania halą w Ryczywole
Źródło: Sławomir Kalinowski.

Fotografia 2.40. Pumptrack z widokiem na szkołę w Ryczywole
Źródło: Sławomir Kalinowski.

Fotografia 2.41. Stacja naprawy rowerów w Ryczywole
Źródło: Sławomir Kalinowski.

2.4.9. Gmina Staszów

Miasto Staszów leży w województwie świętokrzyskim i jest siedzibą gminy miejsko-wiejskiej o tej samej nazwie oraz powiatu staszowskiego. Znajduje się tuż przy styku granic z województwami podkarpackim i małopolskim. Podróż samochodem ze Staszowa do Kielc zajmuje ok. 60 minut. Gminę zamieszkuje 25,6 tys. osób, w tym jej obszar wiejski – 11 tys. W ostatnich 25 latach gmina „skurczyła” się o ok. 10% – proces odpływu ludności dotyka zwłaszcza miasto Staszów. Pod względem struktury społeczno-gospodarczej w gminie przeważa funkcja rolnicza, jednak ma charakter pośredni, tj. w perspektywie najbliższych kilkunastu lat może ulec przekształceniu w stronę aktywności pozarolniczych. W skład gminy wchodzi 35 sołectw.

Badanie objęło inicjatywy z zakresu *smart villages* zidentyfikowane w miejscowości Wiązownica-Kolonia. Wieś położona jest na wschodnim skraju gminy, w dolinie rzeki Kacanki. Zamieszkuje ją ok. 450 osób, a liczba ta systematycznie spada (o ponad 100 osób w ciągu kilkunastu lat). Przedsięwzięcia realizowano przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł finansowania (rzędu kilku czy kilkunastu tys. zł), np. z Ministerstwa Cyfryzacji, grantów, budżetu sołectkiego, publicznych zbiórek. Włączały się w nie inne organizacje, także o działaniu regionalnym i krajowym oraz mieszkańcy wsi.

Pogłębionej analizie poddano następujące przedsięwzięcia:

- blog informacyjny i konsultacyjny prowadzony przez sołtysa oraz bazę numerów mieszkańców do kontaktu przez SMS i MMS; w kategorii komunikacji z mieszkańcami,
- zajęcia komputerowe i szkolenia z zakresu obsługi komputera i korzystania z Internetu; w kategorii edukacji i kompetencji cyfrowych,
- monitoring wizyjny z alarmem w centralnej części wsi; w kategorii bezpieczeństwa,
- stworzenie muralu na zaniedbanym budynku starej mleczarni; w kategorii aktywizacji mieszkańców,
- inne inicjatywy podejmowane m.in. przez Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Dolina Kacanki” oraz Fundację PasjoDzielnia.

Fotografia 2.44. Mural sołectki w Wiązownicy-Kolonii zaprojektowany przez mieszkańców (bóbr nawiązuje do położenia miejscowości nad rzeką)
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.45. Scena do różnych wydarzeń we wsi Wiązownica-Kolonia (działająca przy Fundacji PasjoDzielnia)
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.46. Kino w stodole na posesji sołtysa Wiązownicy-Kolonii i jego żony
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.47. Strefa relaksu w stodole w Wiązownicy-Kolonii
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.48. 300-letnia latarnia leśna przy starej szkole w Wiązownicy-Kolonii – dziedzictwo kulturowe też może stanowić element smart wsi
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.49. Sala lekcyjna w starej szkole w Wiązownicy-Kolonii – miejsce prowadzenia warsztatów
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.50. Zaczynj zmieniać świat od swojej miejscowości – motto mieszkańców Wiązownicy-Kolonii
Źródło: Łukasz Komorowski.

Fotografia 2.51. Blog sołtysa wsi Wiązownica-Kolonia – kanał informacyjny dla mieszkańców
Źródło: Zrzut ze strony soltyswsi.pl.

2.4.10. Gmina Szubin

Gmina Szubin to miejsko-wiejska gmina położona w północno-wschodniej części Pałuk, w województwie kujawsko-pomorskim. Tereny gminy przynależą do powiatu nakielskiego, a ich powierzchnia to 332,3 km². Obszar gminy zamieszkuje 23 837 osób, a gęstość zaludnienia wynosi 74 osób na 1 km² (stan na koniec 2020 r.). Gmina składa się z 38 sołectw. 61,1% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, 20,2% – w wieku przedprodukcyjnym, a 18,7% – w wieku poprodukcyjnym.

Pogłębione badanie objęło inicjatywę z zakresu *smart villages* zidentyfikowaną w miejscowości Niedźwiady, gdzie utworzono Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktyczne. Jest to projekt realizowany przez gminę Szubin w latach 2019–2020 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020 (Oś Priorytetowa 7 *Rozwój lokalny kierowany przez społeczność*). Całkowity koszt inwestycji to 1 848 870,37 zł, z czego gmina Szubin uzyskała dofinansowanie w wysokości 1 394 546,37 zł.

Dzięki stworzeniu Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktycznego realizowane będą projekty o charakterze społecznym i gospodarczym. To największe w Polsce amatorskie obserwatorium astronomiczne (dzięki dyspozycji największym w kraju teleskopem systemu Newtona na montażu paralaktycznym o średnicy 603 mm i ogniskowej 2802 mm) prowadzi Pałucko-Pomorskie Stowarzyszenie Astronomiczno-Ekologiczne „Grupa Lokalna”.

Projekty ukierunkowane będą przede wszystkim na wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w ramach zajęć specjalistycznych, dydaktyczno-wyrównawczych. Planowane działania o charakterze społecznym to:

- projekt Klub Młodzieżowy „Blżej gwiazd”, w ramach którego planuje się realizację działań na rzecz dzieci i młodzieży (w tym z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) zmierzające do podniesienia poziomu kształcenia,
- projekt „Kluczowe kompetencje drogą do sukcesu”, w ramach którego planuje się wsparcie uczniów (na poziomie szkoły podstawowej) w procesach edukacyjnych celem rozwijania kompetencji kluczowych (nauki matematyczno-przyrodnicze); prowadzenie działań wspierających wybór ścieżki edukacyjnej związanej z naukami ścisłymi.

Autorzy inicjatywy uważają, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do wzrostu świadomości mieszkańców i ich aktywizacji do podejmowania działań wpływających na wzrost przedsiębiorczości lokalnej. Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości nastąpi między innymi poprzez działania wspierające edukację i podnoszenie świadomości. Działania rewitalizacyjne przyczynią się do zwiększenia kompetencji i umiejętności zawodowych mieszkańców oraz utworzenia nowych podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne.

Fotografia 2.52. Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktyczne w Niedźwiadach
Źródło: Anna Rosa.

Fotografia 2.53. Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktyczne w Niedźwiadach
Źródło: Anna Rosa.

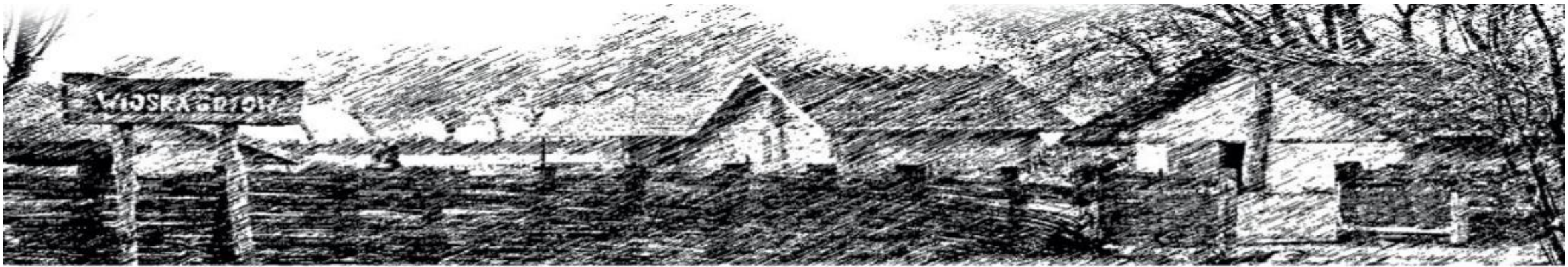
Fotografia 2.54. Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktyczne w Niedźwiadach
Źródło: Anna Rosa.

Fotografia 2.55. Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktyczne w Niedźwiadach
Źródło: Anna Rosa.

Fotografia 2.56. Centrum Astronomiczno-Kulturalno-Dydaktyczne w Niedźwiadach
Źródło: Anna Rosa.

Marcin Wójcik

Uniwersytet Łódzki

Na czym polega Smart Village w praktyce? Inicjatywy, które mogłyby znaleźć się w strategii Smart Village

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie®.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020®

Materiał opracowany przez Marcina Wójcika na rzecz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie.

05.10.2021

Włochy

Zakres: szkolenie i promocja wiedzy wśród uczniów.

Technologie cyfrowe: Platforma internetowa i lekcje online.

Wpływ społeczno-gospodarczy:

- Ekonomiczny: Współpraca z firmami, które mogą skorzystać z uzyskanych wyników.
- Zarządzanie: Promocja przedsiębiorczości i zatrudnienia młodzieży.
- Społeczne: Promowanie praktyk zrównoważonego rozwoju i tworzenie nowego i bardziej świadomego pokolenia.

Więcej informacji: <http://www.rural4learning.it/site/>

Hiszpania

Zakres: kontaktowanie właściciela opuszczonych wiejskich domów z potencjalnymi nabywcami.

Technologie cyfrowe Portal internetowy (web).

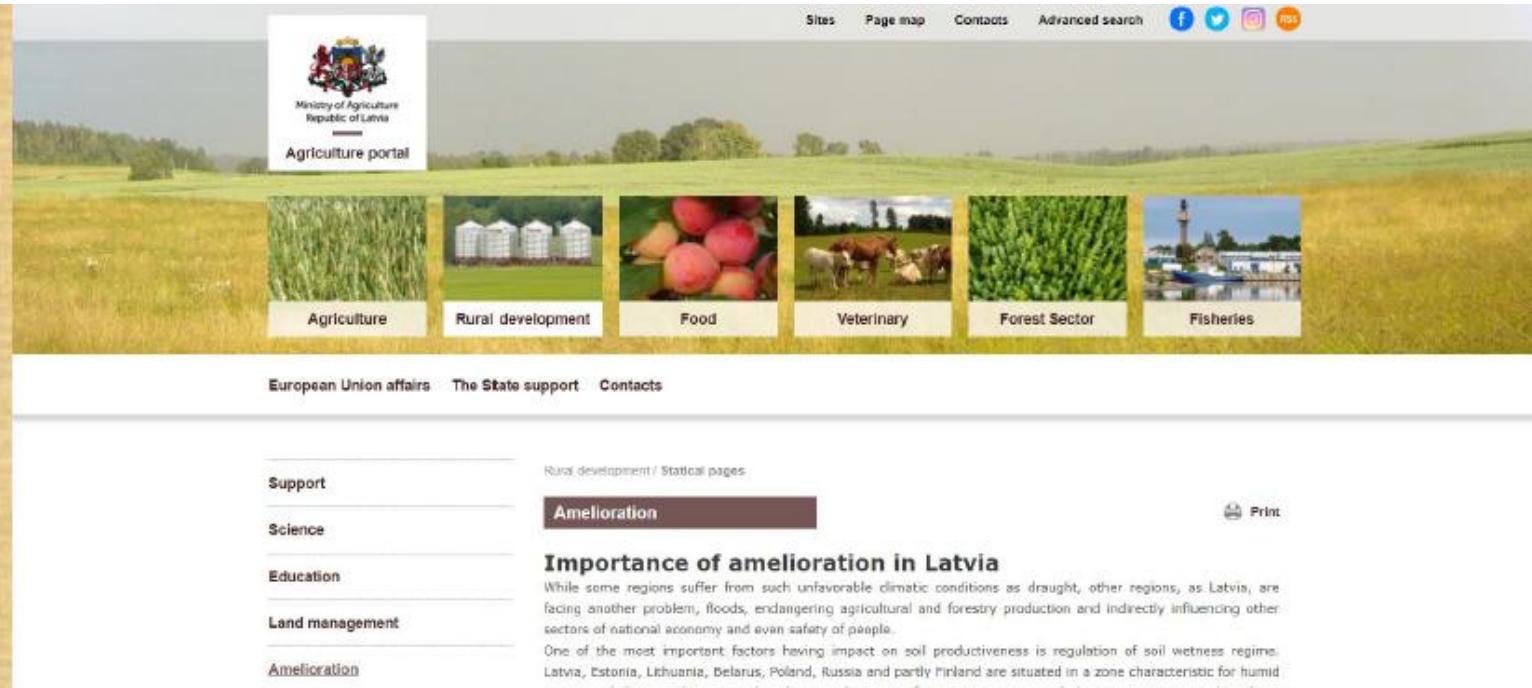
Wpływ społeczno-gospodarczy

- Gospodarczy: Zwiększenie możliwości rewitalizacji gospodarczej obszarów wiejskich.
- Społeczny: Przyciąganie nowych mieszkańców na obszary wiejskie.

Więcej informacji: <https://www.aldeasabandonadas.com>

Łotwa

The screenshot shows the official website of the Ministry of Agriculture of the Republic of Latvia. At the top, there is a navigation bar with links for 'Sites', 'Page map', 'Contacts', and 'Advanced search', along with social media icons for Facebook, Twitter, Instagram, and YouTube. The main header features the national coat of arms and the text 'Ministry of Agriculture Republic of Latvia Agriculture portal'. Below this is a horizontal menu with six categories: 'Agriculture', 'Rural development', 'Food', 'Veterinary', 'Forest Sector', and 'Fisheries'. A secondary navigation bar includes 'European Union affairs', 'The State support', and 'Contacts'. The main content area is titled 'Rural development / Statical pages' and features a sidebar with a list of categories: 'Support', 'Science', 'Education', 'Land management', and 'Amelioration'. The 'Amelioration' category is selected and highlighted. The main article is titled 'Importance of amelioration in Latvia' and discusses the challenges of unfavorable climatic conditions like drought and floods, and the role of soil amelioration in maintaining soil productivity. A 'Print' icon is visible in the top right corner of the article content.

Zastosowanie: Ujednolicona cyfrowa baza danych informacji o wszystkich systemach rekultywacji gruntów na terytorium Łotwy w celu zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi i ich wykorzystania

Technologie cyfrowe: Aplikacje internetowe GIS z danymi przestrzennymi i tekstowymi (Esri ArcGIS)

Wpływ społeczno-gospodarczy

Społeczny: Publicznie dostępna baza danych sprzyjająca przejrzystości, lepsze zarządzanie, ulepszona wymiana informacji, lepszy dostęp do danych

Ekonomiczny: pozytywny wpływ na produktywność, lepsze gospodarowanie zasobami, lepsze wykorzystanie i utrzymanie infrastruktury krajowej, ułatwione użytkowanie gruntów

Środowiskowy: Zrównoważone wykorzystanie gruntów i zasobów naturalnych

Więcej informacji: <https://www.zm.gov.lv/en/lauku-attistiba/statiskas-lapas/amelioration?nid=1173#jump>

Chorwacja

Zastosowanie: Promowanie produktów drobnych rolników i łączenie rolników z lokalnymi konsumentami, rynek online
Technologie cyfrowe: Przeglądarka internetowa, platforma internetowa, interaktywna aplikacja mapy.

Wpływ społeczno-gospodarczy:

- **Ekonomiczny:** Organizacja, niezależność, warunki i standardy rynkowe, pozycja w łańcuchu wartości, rentowność, wartość dodana
- **Środowiskowy:** bliskość sprzedaży, produkty o wysokiej wartości i jakości, niskonakładowe systemy produkcyjne
- **Spółeczny:** związek między rolnikami a konsumentami końcowymi, suwerenność żywnościowa

Więcej informacji: <https://www.trznica-trg.eu/en>

Niemcy

Digitale Dörfer

Unsere Plattform | Die Digitalen Dörfer | Das Projekt

Über DorfFunk

Mit dem DorfFunk als Kommunikationszentrale der Regionen können Bürger ihre Hilfe anbieten, Gesuche einstellen oder einfach nur zwanglos miteinander plauschen. Da auch die Neuigkeiten aus den lokalen Nachrichtenportalen gefunkt werden, bleiben sie dabei immer auf dem Laufenden.

> Mehr über DorfFunk

Jetzt laden & mitfunktionieren:

App Store | Google Play

Nur für Expert*innen: DorfFunk bzw. BayernFunk ohne die Verwendung des Google Play Store installieren

DorfFunk ohne Play Store herunterladen
BayernFunk ohne Play Store herunterladen

Zastosowanie: Wymiana informacji i wspieranie poczucia wspólnoty lokalnej

Technologie cyfrowe: Aplikacja mobilna z funkcjonalnościami mediów społecznościowych.

Wpływ społeczno-gospodarczy:

- Ekonomiczny: ułatwia lokalny rynek
- Społeczny: spójność, tożsamość, integracja, uczestnictwo i dostęp do informacji. Lepsze zarządzanie.

Więcej informacji: www.dorf.app

Wtocy

FRESH LIFE – Demonstrating Remote Sensing integration in sustainable forest management

After LIFE – New Dossier on FRESH LIFE published in Sherwood n. 246

Posted on May 23, 2020 by Francesca Giannelli

A new dossier on FRESH LIFE was published in the Forestry Journal Sherwood. The dossier contains four different technical articles that described the methodology implemented in FRESH LIFE, and four interviews to forest managers and researchers that described how FRESH LIFE methodology can improve Sustainable Forest Management. The four technical articles explain in details the aspect of FRESH LIFE methodology and tools (UAV, FIS) and their advantages to update Forest Management plans.

Link to sherwood web-site
<https://www.rivistaasherwood.it/riviste.html>

Search

Zastosowanie: Fuzja danych zebranych w terenie danych z inwentaryzacji lasów i informacji z teledetekcji w celu ilościowego określenia zrównoważonej gospodarki leśnej.

Technologie cyfrowe: Bezzałogowe statki powietrzne, GIS, teledetekcja.

Wpływ społeczno-gospodarczy:

- **Ekonomiczny:** tańsze dane zbieranie, mniej czasochłonne metody, mapowanie zasobów, przejrzystość łańcuchów wartości, certyfikacja.
- **Środowiskowy:** zrównoważona gospodarka leśna, odporność lasów.
- **Spółeczny:** dane o lasach, decyzje zarządcze.

Więcej informacji: <https://freshlifeproject.net/>

Tworzenie strategii rozwoju smart village

SMART RURAL
MUKAŘOV

SMART VILLAGE STRATEGY OF MUKAŘOV (CZECHIA)

JUNE 2020

This strategy has been developed based on the template prepared by Ego (Project Coordinator) in the context of the 'Preparatory Action for Smart Rural Areas in the 21st Century' project funded by the European Commission. The opinions and views expressed in the strategy are those of the participating villages only and do not represent the European Commission's official position.

Prepared in the framework of the 'Preparatory Action on Smart Rural Areas in the 21st Century' project funded by the:

1

Przypadek wsi MUKAROV (CZECHY)

- Istniejące działania: staranne wdrożenie zachęt do gospodarowania odpadami oraz modernizacja systemu księgowego do poziomu rozwiązań w chmurze. **Planowane działania: Poszukiwanie połączenia istniejących rozwiązań, stworzenie własnego portalu internetowego.**

Istniejąca akcja: Głosowanie online na projekty partycypacyjne. **Planowane działanie: Wdrożenie systemu zarządzania społecznego.**

Istniejące działania: tworzenie infrastruktury, która umożliwi osobom pracę w domu, aby uniknąć trudnych dojazdów. **Planowane działanie: nauczanie mieszkańców - zwłaszcza kobiet z małymi dziećmi i osób 50+ - jak korzystać z nowoczesnych technologii i powrócić lub pozostać na rynku pracy. Budowa centrum coworkingowego.**

Istniejące działanie: Motywacyjny system gospodarowania odpadami. **Planowane działania: Retencja wody, edukacja publiczna.**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II
Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Konceptcje **Smart Villages**

Wizualizacja ekowioski ReGen, źródło: regenvillages.com

W Almere, położonym niecałe 20 minut od Amsterdamu, ma powstać pierwsza ekowioska ReGen. Wieś chce być całkowicie samowystarczalna: produkcja żywności, energii i recykling odpadów odbywać się będą na miejscu i będą w 100% ekologiczne.

Dzięki wielu innowacyjnym technologiom, takim jak energia odnawialna, akwaponika,⁷ zaawansowana technologicznie gospodarka wodna czy systemy przetwarzania odpadów na zasoby, ReGen Village ma szansę stać się pionierskim projektem na skalę światową.

Niedobory wody, pożywienia czy gruntu są w ścisłej czołówce problemów globalnych, na które ludzkość próbuje znaleźć rozwiązanie. Jednym z takich możliwych rozwiązań jest *Regen Villages*, samowystarczalne osiedle, które będzie funkcjonowało dzięki własnej energii, przetwarzać będzie odpady, recyklować wodę oraz produkować żywność. Wytwórnia biogazu, sortownia śmieci, farmy wertykalne,⁸ oczyszczalnie ścieków, magazyny energii i duże szklarnie, to tylko niektóre elementy tego niezwykłego ekosystemu. Wszystko to ma pozwolić mieszkańcom na zorganizowanie życia w taki sposób, aby mogliby oni dzielić się zasobami i wspólnie ponosić koszty produkcji jedzenia.

Sezonowe ogrody będą nawożone odpadami pochodzącymi od zwierząt oraz z gospodarstw domowych. Szklarnie mają przylegać do ścian domostw, żeby zimą stanowić dodatkową izolację od zewnętrznego chłodu. Będą tu hodowle, zwierząt (także ryb), permakultura,⁹ uprawy akwaponiczne oraz wysokowydajne rolnictwo ekologiczne. Dzięki temu w *Regen Villages* będzie można produkować o wiele więcej żywności niż w tradycyjnym gospodarstwie tej samej wielkości.

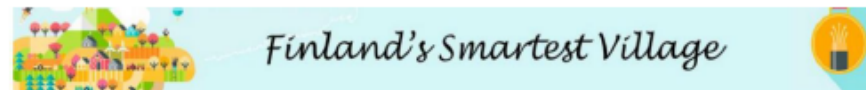
Podstawowym założeniem osiedla rozciągającego się na obszarze 20 ha ma być samowystarczalność. Panele słoneczne będą produkować prąd, na miejscu oczyszczone zostaną ścieki, dodatkowo zebrana zostanie deszczówka, a na końcu ReGen będzie też produkować własną żywność.

zdecydowanie dotyczą ludzi. W Finlandii realizowany jest kompleksowy program działań na rzecz transformacji cyfrowej na wsi:

- 2008: Pierwsza krajowa strategia na rzecz szybkiego Internetu szerokopasmowego, krajowe finansowanie szerokopasmowego Internetu na obszarach wiejskich → 2018.
- 2016: Studium dla inteligentnej wsi, projekt rządowy.
- 2017: Nowa decyzja rządowa w sprawie digitalizacji obszarów wiejskich.
- 2018: Dostosowanie rządowe: Priorytet usług cyfrowych (sektor publiczny).
- Współpraca między administracją krajową a innymi podmiotami → Biuro Kompetencji Szerokopasmowych Finlandia www.bco.fi
- Krajowa Rada ds. Polityki Wiejskiej: ustalanie celów dla obszarów wiejskich.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, działania regionalne i lokalne (LEADER):
- Finansowanie Internetu szerokopasmowego (wiejskie połączenie szerokopasmowe).
- Projekty digitalizacyjne.
- Najbardziej inteligentna SMART wioska Finlandii – konkurs 2018-2020.

Aktywność na poziomie wioski (miejscowości) ma w Finlandii długą tradycję. Stowarzyszenie (SYTY Village Action Association of Finland) jest organizacją parasolową dla regionalnych podmiotów zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich. W Finlandii istnieje ponad 3.000 stowarzyszeń wiejskich (lokalnych).

Fińska Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich wraz z partnerami (m.in. SYTY) organizuje konkurs na najbardziej SMART wieś w Finlandii.

W konkursie 2018-2020 aplikowały 32 wioski lub grupy wiosek – gminy nie mogły uczestniczyć w konkursie. Rejestracja – kwalifikacja do programu obejmowała takie informacje, jak:

- Zidentyfikowane wyzwania →pomysł na ulepszenie lub utrzymanie.
- Kim są partnerzy? – Jakie są planowane działania.
- Jakiego rodzaju pomoc zewnętrzna jest potrzebna.

Kryteria wyboru obejmują wyższą dostępność usług i ich jakość, rozwiązania bogate w pomysły i liczbę aktywnie zaangażowanych mieszkańców wsi.

Wioski są różne – zajmują się różnymi tematami: (szkoły, rozwój biznesu, działania dla seniorów, zachęcanie nowych mieszkańców, usługi społeczne, młodzież, imigracja, lokalna żywność, logistyka).

Wioskom uczestniczącym w konkursie oferowane są wskazówki – doradztwo, przykłady i system wzajemnego wsparcia. Pomoc obejmuje:

- Wsparcie doradcze zewnętrznego eksperta.
- Wsparcie typu „Peer to peer” (budowanie zaufania i wymiana informacji między wszystkimi partnerami w ramach partnerskiej wymiany stanowi kluczowe działanie).
- Przykłady i informacje.

Eskola jest SMART

Przykład jednej z wiosek uczestniczących w konkursie: Eskola is smart (Eskola jest SMART).

W Eskoli mieszka około 400 mieszkańców.

Wioska nieustannie stara się rozwijać i ulepszać oraz samodzielnie dbać o swoich mieszkańców wraz ze wszystkimi likwidowanymi usługami publicznymi.

Eskola Village Service Ltd (Spółka wiejska ESKOLA sp. z o.o.) ma 130 akcjonariuszy, zatrudnia 7 osób i prowadzi takie usługi jak: przedszkole, serwis obiadowy, kiosk, usługi domowe, bibliotekę, a także obsługuje aplikację do wynajmu pojazdów.

Organizatorzy konkursu zastanawiają się obecnie, jakie kryteria można zastosować przy wyborze najbardziej inteligentnej wioski: czy można stosować mierzalne wskaźniki, takie jak liczba i trwałość utworzonych usług, liczba beneficjentów itp., czy raczej potrzebne są inne kryteria, obejmujące czynniki trudniejsze w pomiarze.

Energia odnawialna w Gminie Skierbieszów

W gminie Skierbieszów zrealizowano kilka uzupełniających się działań związanych z przechodzeniem na energię odnawialną. Pierwszy projekt obejmuje zakup i montaż instalacji solarnych do produkcji energii cieplnej z promieniowania słonecznego w celu podgrzewania wody użytkowej w gospodarstwach domowych. Projekt „Energia odnawialna w Gminie Skierbieszów”¹⁰ jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Osi Priorytetowej IV Energia przyjazna środowisku, Działania 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE. Całkowita wartość projektu według złożonego wniosku o dofinansowanie wynosi 4.826.644,38 zł, zaś wartość dofinansowania 3.879.201,44zł.

Instalacje solarne na budynku mieszkalnym.

Celem nadrzędnym projektu jest wzrost potencjału rozwojowego gminy Skierbieszów (przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju) oraz podniesienie jakości życia mieszkańców i poprawa stanu środowiska naturalnego. Celem głównym projektu jest poprawa jakości (czystości) powietrza w gminie Skierbieszów poprzez wykorzystanie zasobów energii odnawialnej (energii słonecznej) jako alternatywnego źródła wytwarzania ciepła. Cele powyższe zostały

osiągnięte poprzez montaż instalacji solarnych na prywatnych nieruchomościach na terenie gminy 325 szt. o mocy 1,41 MW, zdolnych do wyprodukowania energii cieplnej równej 1.077,29 MWht/rok.

Drugim przedsięwzięciem, w które włączona jest gmina Skierbieszów to pierwsza w Polsce spółdzielnia energetyczna.¹¹

Na terenie województwa lubelskiego, w powiecie zamojskim, z inicjatywy firmy Bio Power Sp. z o.o. z Zamościa, a także czterech sąsiadujących ze sobą gmin Sitno, Skierbieszów, Łabunie i Komarów-Osada powstała pierwsza w Polsce spółdzielnia energetyczna pod nazwą „Spółdzielnia Nasza Energia”. Jest to inicjatywa prywatno-samorządowa. Przedsięwzięcie, z

Zbiór zielonki do produkcji biomasy.

uwagi na wyjątkowe warunki agrarne panujące na terenach Polski wschodniej, opiera się na budowie zintegrowanej sieci biogazowni rolniczych. Na terenie każdej z gmin zostanie wybudowany tzw. węzeł energetyczny składający się z trzech biogazowni, które wzajemnie będą rezerwowały swoją moc.

W sumie na terenie wymienionych gmin powstanie 15 biogazowni rolniczych, każda o mocy 0,5 – 1 MW. Unikalnym rozwiązaniem technicznym planowanej inwestycji jest grupowanie jednostek wytwórczych w tzw. węzły energetyczne, w skład których wchodzi

Poznaj moc ziemi – Sudecka Zagroda edukacyjna

Sudecka Zagroda Edukacyjna została utworzona przez Stowarzyszenie Kaczawskie przy wsparciu Unii Europejskiej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Jest jednym z dwóch ośrodków edukacyjnych na Dolnym Śląsku prowadzonym przez organizacje pozarządowe. Stowarzyszenie Kaczawskie jest organizacją pożytku publicznego działającą na obszarze Gór i Pogórza Kaczawskiego, zwanego Krainą Wygasłych Wulkanów. Stowarzyszenie od 2004 roku realizuje projekty

Zajęcia z dziećmi w Sudeckiej Zagrodzie Edukacyjnej.

polegające na budowaniu partnerskiej współpracy sektora prywatnego, publicznego i społecznego oraz mieszkańców na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu. Wiele działań dedykowanych jest promocji regionu, aktywizacji społeczności lokalnych oraz edukacji ekologicznej, społecznej i regionalnej.

Poszczególne projekty realizowane są dzięki wsparciu funduszy europejskich i krajowych, składkom członków, środkom przekazywanym przez darczyńców oraz wpływów z 1% podatku. Misją Zagrody jest edukacja przyrodnicza na najwyższym poziomie. Na stronie internetowej Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej można przeczytać:

Sudecka Zagroda Edukacyjna na pewno jest SMART, wykorzystuje wiele innowacyjnych i nowych technologii, edukuje w oparciu o nowoczesne interaktywne metody wspierane techniką, stosuje niekonwencjonalne rozwiązania organizacyjne. Jest też mocno wrośnięta w lokalne środowisko, współpracuje z tym środowiskiem i na nie oddziałuje, można zatem powiedzieć, że Dobków staje się, a może

Platforma imitująca trzęsienie ziemi.

Wrażenia odczuwalne na platformie.

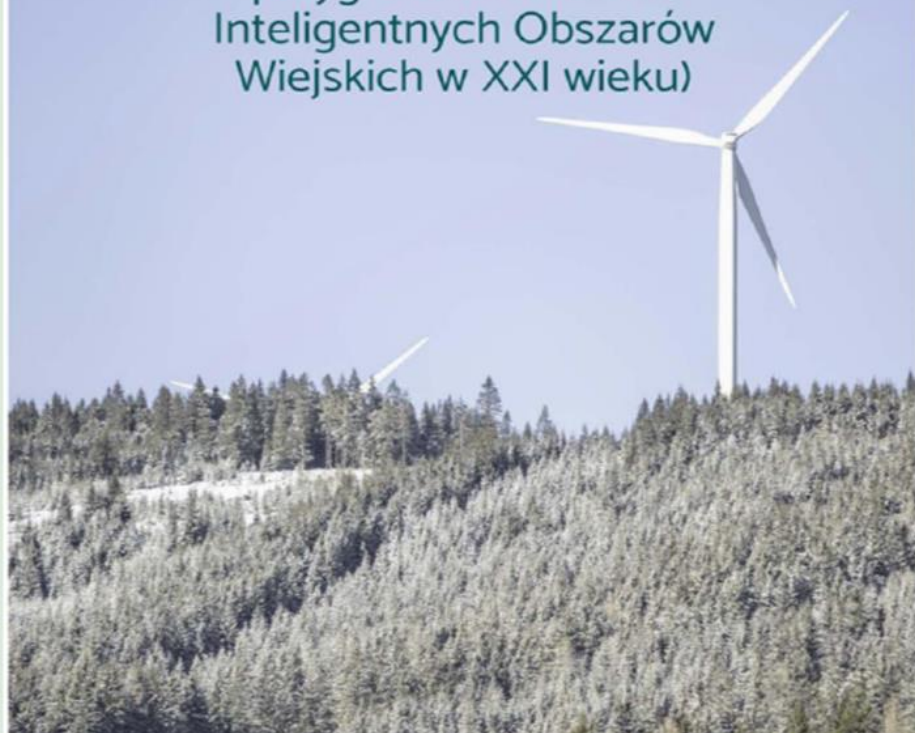
już jest Inteligentną Wsią.

Poradnik

Jak zostać inteligentną wioską

Poradnik, jak stworzyć Inteligentną wioskę

Smart Rural 21
(Pierwsze działanie
przygotowawcze dot.
Inteligentnych Obszarów
Wiejskich w XXI wieku)

Poradnik, jak stworzyć Inteligentną wioskę

Smart Rural 21: Pierwsze działanie przygotowawcze
dot. Inteligentnych Obszarów Wiejskich w XXI wieku

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	1
1. CZYM JEST INTELIGENTNA WIOSKA?	2
1.1 CZYM JEST WIEŚ?	3
1.2 CO TO ZNACZY SMART (INTELIGENTNA)?	4
1.3 CZYM KONCEPCJA INTELIGENTNYCH WIOSEK RÓŻNI SIĘ OD KONCEPCJI LEADER/RLKS?	6
2. JAK OPRACOWAĆ STRATEGIĘ INTELIGENTNEJ WIOSKI?	7
2... DLACZEGO STRATEGIA INTELIGENTNEJ WIOSKI JEST POTRZEBNA?	7
2.2 JAKIE FOWINNY BYĆ KLUCZOWE ELEMENTY STRATEGII INTELIGENTNEJ WIOSKI?	9
2.3 JAK MOŻNA SFINANSOWAĆ STRATEGIĘ INTELIGENTNEJ WIOSKI?	11
3. JAK WDROŻYĆ STRATEGIĘ I OPRACOWAĆ INTELIGENTNE ROZWIĄZANIA?	12
3.1 CZYM JEST INTELIGENTNE ROZWIĄZANIE?	12
3.2 JAK ZNALEŹĆ ODPOWIEDNIE INTELIGENTNE ROZWIĄZANIA?	13
3.3 JAK ZAANGAŻOWAĆ LOKALNĄ LUDNOŚĆ W PLANOWANIE I WDRAŻANIE ROZWIĄZAŃ?	17
4. PODSUMOWANIE	20

Autor: Edina Ocsko (E4O Group)
Projekt graficzny: Veneta Paneva (E4O Communications)
Zdjęcie na okładce: Wiatraki, Stanz, Austria, ©Karoline Karner
Zdjęcie na tylnej okładce: Ost-Oya, Tomaszyn, Polska ©Jakub Mikołajczuk, Ostoja Natury

Niniejsza publikacja została wydana na podstawie umowy z Komisją Europejską. Wyszczególnione w niej opinie są wyłącznie opiniami wykonawcy i nie reprezentują oficjalnego stanowiska zarządkującego.

Konsorcjum projektowe: E4O Group, ILLS, empirica, Innovateteampunkt,
Agricultural University of Athens, eConcepts

Numer referencyjny umowy: AGR-2019-409
Klient: DG AGRI

Projekt prowadzony przez:

Finansowany przez: Komisja Europejska

Jak wykorzystać technologie cyfrowe do poprawy usług?

**Data management
platforms & digital
platforms for better
interactions**

**How to use digital
technology for
improving services?**

www.smartrural21.eu/smart-solutions/

Młodzi na wsi? Jak ich włączyć?

Young people: How to engage?

www.smartrural21.eu/smart-solutions/

Rolnictwo regeneracyjne

**Sustainable / regenerative
agriculture through new agricultural
methods and technologies**

www.smartrural21.eu/smart-solutions/

Transport - komunikacija

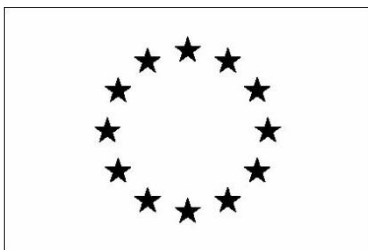

www.smartrural21.eu/smart-solutions/

Energia dla lokalnych społeczności

www.smartrural21.eu/smart-solutions/

LGD Partnerstwo Ducha Gór

*ul. 1 Maja 9 lok. 2,
58-530 Kowary
tel/fax 075 644 21 65,*

sekretariat@ DuchGor.org;

www.duchgor.org

www.skarbiecduchagor.pl

www.sklepduchagor.pl

www.krainaduchagor.org